

Justitsministeriet
Att: Justitsminister Lene Espersen
Slotholmsgade 10
1216 København K
Danmark
Tlf: 0045- 33 923340
Faks: 0045- 33933510
E-post: jm@jm.dk

Noe omformatert for presentasjon på Web.
K.E.S.

Oslo, fredag 3. juni 2005

SAK: SCANDINAVIAN STAR: SAGS NR.: 2005-2001-0048 / DOK.: CTL40011

Støttegruppen etter Scandinavian Star viser til nevnte sak, og vår e-mail til Justitsministeriet datert fredag 27. mai 2005. *Støttegruppen* har anket Rigsadvokatens avslag på anmodning om gjenopptagelse av *Scandinavian Star*-saken til Justitsministeriet. Rigsadvokaten har ikke kommet med ytterligere anførsler til vår anke. *Støttegruppen* ble i brev fra Dem datert 8. april 2005 invitert til å komme med ytterligere bemerkninger. *Støttegruppen* fant imidlertid ikke grunn til å oversende ytterligere kommentarer i saken.

OSLO TINGRETT

Onsdag 25. mai 2005 ble det imidlertid avsagt en dom i *Oslo Tingrett* med relevans for saken. *Støttegruppen* oversender med dette en kopi av dommen til Dem, med *Støttegruppens* kommentarer. Vi anmoder om at denne oversendelsen ikke avvises begrunnet i fristen på 4 uker for ytterligere kommentarer. Vedlagte dom inneholder momenter og vurderinger av interesse for Justitsministeriet før endelig avgjørelse fattes.

Dommen i *Oslo Tingrett* er fattet på bakgrunn av rettsforhandlinger torsdag 19. mai og fredag 20. mai i forbindelse med søksmål av *Mike Axdal* mot *Assuranceforeningen Skuld*. *Støttegruppen* har ikke vært involvert i søksmålet eller forberedelsene til dette, men sakens momenter er relevante for den sak *Støttegruppen* har fremmet for den danske Rigsadvokaten og senere anket inn for Justitsministeriet.

PROSESS I 1996 OG 1997

Støttegruppen minner om den tidligere prosess i 1996 og 1997, da Rigsadvokaten uten realitetsbehandling av sakens fakta, avviste en anmodning fra *Støttegruppen* med foreldelse som begrunnelse. *Støttegruppen* fremmet også den gang saken inn for Justitsministeriet, men da ikke sakens strafferettslige momenter. Vi anmodet om en politisk begrunnet granskning av sakens fakta, da en slik gjenopptakelse med denne begrunnelse ikke ville bli rammet av foreldelse.

Etter *Støttegruppens* tette dialog med justitsminister Bjørn Westh gjennom 1996, besluttet den nye justitsminister Frank Jensen som en av sine første handlinger å avise *Støttegruppens* anmodning. Senere fikk denne avgjørelsen av Frank Jensen tilslutning av Folketingets flertall i forbindelse med forespørselsdebatten den 21. mai 1997.

I hovedsak har avvisningen av *Støttegruppens* gjentatte anmodninger vært begrunnet i foreldelse. Frank Jensen tillot seg i tillegg å hevde at dersom foreldelse ikke hadde inntruffet, ville det likevel ikke foreligge nye informasjonen i saken som ga grunn til nye vurderinger vedrørende de eier- og ansvarsforhold som ble lagt til grunn ved rettssakene i *Sø- og handelsretten* i 1992 og *Højesteret* i 1993. Med dette forsøkte danske myndigheter å bringe til taushet stadig sterkere indisier på at *Scandinavian Star* hadde andre ansvarlige aktører bak de ulovlige operasjonene av skipet i perioden 1. april – 7. april 1990 enn de som ble etterforsket, siktet, tiltalt og dømt etter ulykken.

PRESSENÆVNETS SAG NR. 67/2000

Denne fortelse har svekket tilliten til ikke bare det danske rettssystem, men også rammebetingelsene for dansk presse til å utøve en fri og undersøkende journalistikk. Dansk presse er forledet til å avvise faktum som peker på *SeaEscape Cruises Ltd.* med tilknyttet person- og selskapskrets som skipets reelle eier og operatør da ulykken inntraff. Ved avgjørelse i Pressenævnet den 16. oktober 2000: Kendelse nr.: 11572 i sag nr.: 67/2000, ble Danmarks Radio felt for å ha grovt tilsidesatt god presseskikk. En avgjørende innvending fra Pressenævnet mot DR var at nyhetsreportasjen om dokumentarfilmen «*Gåten Scandinavian Star*» omtalte Niels-Erik Lund som skipets reder, hvilket han i følge Pressenævnet ikke var.

Pressenævnets begrunnelse for denne holdningen var uttalelser fra *Niels-Erik Lund* selv og den tidligere dommen i *Højesteret*. *Pressenævnet* hindret dermed en undersøkende journalistikk mot premissene for *højesterettsdommen*. Tidligere i 2000 var dokumentarfilmen stanset i *Gladsaxe Fogedrett*. *Kommunikasjonsrådgiver Jørgen Pedersen* har senere i sin bok «*Spindoktor Manipulation*» beskrevet hvordan strategien var å slå tungt tilbake mot fremstillingen av *Niels-Erik Lund* som reder for *Scandinavian Star* på ulykkestidspunktet.

Poenget med å trekke disse momenter frem her er å dokumentere hvordan en feilaktig beskrivelse av ansvarsforholdene for driften av det ikke-sjødyktige skipet *Scandinavian Star* ikke bare er et problem for den historiske troverdigheten og holdbarheten til *højesterettsdommen*. Fortielsen av de *reelle ansvarsforholdene* vedlikeholdes av aktive mottiltak mot korreksjon av *højesterettsdommens* beskrivelse av ansvaret for ulykkeskipet. *Danske domstoler* og den *danske pressens* eget overvåkingsorgan forbyr informasjon som ikke bare hevdes av skadelidte etter ulykken, men nå også hevdes i dommen ved *Oslo Tingrett*.

Søksmålet fra *Mike Axdal* mot *Skuld* omhandlet krav om et nytt erstatningsoppgjør, basert på at skipet hadde andre eier- og ansvarsforhold enn de som lå til grunn da opprinnelige erstatninger ble fremforhandlet. *Oslo Tingrett* avviste kravet fra *Axdal* om å få fremme erstatningssaken, med den begrunnelse at kravet er foreldet. *Støttegruppen* finner de begrunnelser som gis av *Oslo Tingrett* oppsiktsvekkende. Retten legger til grunn at krav fra *Mike Axdal* er foreldet fordi han ikke har saksøkt *Skuld* tidligere, på bakgrunn av den informasjon han har samlet om de reelle eierforholdene til *Scandinavian Star*.

Dette er i stor utstrekning tilsvarende informasjon som er avvist av *danske anklagemyndigheter* og det *danske Justitsministeriet*. *Myndighetenes* manglende erkjennelse har svekket skadelidtes rettslige posisjon i forhold til skadeforvolder, og har som nevnt over begrunnet at en nyhetsreportasje om en dokumentarfilm på *Danmarks Radio* ble felt i *Pressenævnet*.

Dommen i *Oslo Tingrett* omtaler *Niels-Erik Lund* som ansvarlig reder. Denne omtale av *Lund* er det i *Danmark* nedlagt forbud mot av *Fogedretten i Gladsaxe*.

SITATER

Støttegruppen siterer her deler av dommen i *Oslo Tingrett*:

... *Dansk Politi* synes å ha basert seg på det man ble fortalt om eierforholdet til skipet av advokatfirmaet *Reumert & Partnere*, som representerer angitt kjøper av skipet...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 4

... De gitte opplysninger ble etter det retten oppfatter aldri etterprøvd av politiet, men ukritisk lagt til grunn...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 5

... *Niels-Erik Lund* ble samtidig registrert som ansvarlig reder og leder hos kjøperen *SeaEscape Cruises ltd*. Dette fremkommer av utskrift fra *Bahamas skipsregisteret i London* datert 30/3 1990...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 6

... Som tidligere redegjort for, så ønsket ikke *skipsregisteret på Bahamas i London* å registrere overdragelsen av skipet til *K/S Scandinavian Star* mandag den 9/4 1990. Registeret samtykket av en eller annen grunn senere til registrering, og registrerte skipet med overdragelsesdato 5/4 1990 (rettens understrekning). *Skipsregisteret* må da tydeligvis ha glemt og/eller ikke vært kjent med at de danske myndigheter allerede den 27/7 1990 hadde fått utskrift over hvem som var registrert som eier, dvs. *SeaEscape Cruises Ltd*...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 7

... Det følger av bestemmelsene at foreldelse inntreffer tre år etter at – i dette tilfelle *Axdal* – fikk nødvendig kunnskap om skyldneren. I sakens dokumenter ligger det en faks av 10. juli 1996 fra *skipsmyndighetene på Bahamas* (lokalisert i London)... I punkt 3 og 4 heter det:

3. Although the date of the bill of Sale is 5th April, 1990, the title was transferred when the Bill of Sale was recorded, i.e. 30th August, 1990.

4. The transcript dated 27th July, 1990 showing SeaEscape Cruises Limited is correct as ownership was changed on 30th August, 1990.

Det er rettens klare standpunkt at ved mottaket av denne faks, som saksøker må ha fått seg i hende senest ved utløpet av 1996, fikk han all den kunnskap som var nødvendig for å gå til sak. Han var da klar over at skadene han fikk ulykkesnatten hadde medført at han ble uføretrygdet, og han fikk et klart bevis for at SeaEscape Cruises Ltd var eier, og således rette saksøkt...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 11 – 12

... Slik retten ser det kommer man igjen tilbake til den kunnskap Axdal satt med i 1996 da han fikk brevet fra skipsregisteret for Bahamas. Det er rettens klare syn at Axdal hadde tiltrekkelig med opplysninger til at han kunne rette sitt krav mot Skuld på dette tidspunktet. (SeaEscape var på dette tidspunkt konkurs og søksmål kunne tas ut direkte mot Skuld.)...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 13

... Retten har imidlertid kommet til den oppfatning at Axdal i 1996 hadde det han trengte for å kunne gå til sak mot skuld etter amerikansk rett da hans skade var fastsatt og han kunne bevise at den faktiske eier for skipet var SeaEscape Cruises Ltd. Han kunne således gått til sak på dette tidspunktet...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 14

... Retten anser at han på en rekke tidspunkt etter 1996 også hadde det som var nødvendig for å gå til sak uten at så skjedde...

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 14

... Basert på – og begrenset til – det materialet som er fremlagt under forhandlingene om saken skal fremmes eller ikke, har retten kommet til det syn at det er grunn til å stille spørsmål om de ansvarlige for skipet er stilt til ansvar. Det kan synes som om det er grunnlag for å hevde at skipets reelle eierforhold ikke er lagt til grunn i myndighetenes behandling av saken og i de straffesaker som fulgte. Dette er imidlertid etter rettens syn ikke tilstrekkelig grunnlag til å gå til sak mot Skuld. Det burde vært klart for Axdal at saken er erstatningsrettslig foreldet, selv om den ikke nødvendigvis er strafferettslig foreldet og de reelle eierne av skipet fortsatt kan tiltales og stilles for retten. Dette er imidlertid et spørsmål som må vurderes av de norske og danske påtalemyndighetene, ikke tingretten i forbindelse med et erstatningssøksmål....

Dom i Oslo Tingrett den 25. mai 2005: side 15 - 16

Når det gjelder tilbakedateringene i Bahamas skipsregister vil Støttegruppen legge til at dommeren muntlig uttalte at slik tilbakedatering ville være utenkelig i Norge. Heller ikke dansk forvaltning antas å akseptere tilbakedatering av dokumenter. Alle sitater over er rettens egne resonnementer, og ikke partenes anførsler.

Støttegruppen har ikke til hensikt å strekke dommen i Oslo Tingrett lenger enn det er grunnlag for. Rettens tema var ikke eier- og ansvarsforholdene til *Scandinavian Star*, men om erstatningssak kunne fremmes eller ikke. Rettens resonnementer innebærer likevel at dommen må vurderes som relevant for vår anke til Dem.

TOLD & SKAT

Støttegruppen reagerer på følgende status: En av de skadelidte etter ulykken blir avvist å fremme et erstatningssøksmål med den begrunnelse at han har hatt kunnskap om de reelle eierforholdene til skipet så lenge at et søksmål er foreldet. Den samme kunnskap som retten hevder at Mike Axdal kunne begrunne et søksmål med allerede i 1996, er ved en rekke anledninger avvist av danske myndigheter.

Senest av Rigsadvokaten den 31. januar 2005. Rigsadvokaten legger blant annet til grunn en underliggende utredning av Told og Skat datert 5. maj 2004. Told og Skat konkluderer overfor Rigsadvokaten med at overdragelsen av skibet *Scandinavian Star* til K/S *Scandinavian Star* den 30. mars 1990 skattemessig må anerkennes.

For danske skattebetalere burde det være et problem at Told og Skat med dette anerkjenner skattemessige fordelaktige effekter ved påståtte transaksjoner gjennom et selskap som ikke er registrert noe sted, uten at det foreligger bilag på at de påståtte handler er gjennomført og betalinger er foretatt, uten dokumentasjon på at handelen er reell og uten dokumentasjon på hvilke personer og selskaper som sto bak det påståtte kommandittselskapet – i forsikringspolisen omtalt med en adresse i London – etter ulykken med en påstått

adresse hos *Henrik Johansen* i *København*. Følgende forunderlige situasjon har dermed oppstått: For å unngå konklusjoner som medfører kritikk av mangelfull etterforskning i *Scandinavian Star*-saken, argumenterer *Told og Skat* på vegne interessene til kriminelle aktørers skatteplanlegging.

STENA OG DFDS

Det foreligger ingen dokumentasjon på at *K/S Scandinavian Star* var et reelt selskap. Den eneste transaksjonen i forkant av ulykken som har en viss dokumentasjon er salget fra *Stena Cargo Line* til *SeaEscape*. Men også dette salget er heftet med en rekke usikkerheter og manglende bilag. *Stena-konsernet* og *DFDS-konsernet* har avvist å besvare spørsmål fra *Støttegruppen* om sine roller i tilknytning til skipet og transaksjonene. *DFDS* hevder at de noen uker før ulykken solgte sine siste eierandeler i *SeaEscape*. En seriøs etterforskning/granskning av *Scandinavian Star*-ulykken må derfor klarlegge hvilke interesser *Stena* og *DFDS* fortsatt hadde i *Scandinavian Star* på ulykkestidspunktet.

RETTSSIKKERHETSPROBLEM

For *Støttegruppen* og de skadelidte etter ulykken den 7. april 1990 er det et rettssikkerhetsproblem at domstolen i *Oslo* etter to dagers rettsforhandlinger umiddelbart konstaterer det poenget vi uten hell har forsøkt å bringe til danske myndigheters erkjennelse siden januar 1996: Den reelle eier av *Scandinavian Star* var ikke *Henrik Johansen*.

Skadelidte etter *Scandinavian Star* har utvist respekt for det skandinaviske rettssystemet. All informasjon og dokumentasjon om eier- og ansvarsforholdene er levert til myndighetsorganer i tillit og forventning til at myndighetene vil vurdere dette og eventuelt korrigere tidligere konklusjoner i saken.

Med bakgrunn i avtalen mellom de skandinaviske regjeringene i 1990 er henvendelser vedrørende eier- og rederansvaret rettet til danske myndigheter. *Støttegruppens* motiver har ikke vært knyttet til forventninger om nye erstatningssøksmål. Vårt motiv har vært å sikre at korrekt informasjon om katastrofens årsaker må tilflytte opinionen, lovgiverne, skipsfartsnæringen og forvaltningen. *Støttegruppen* har blant annet vært opptatt av at korrekt kunnskap om *Scandinavian Star*-ulykken må ha den nødvendige forebyggende effekt på lovgivningen, som i *Skandinavia* har vært svært liberal til skipsfartsnæringens gunst.

PRIVATISERING OG INDIVIDUALISERING

Vi har ikke tenkt at vi gjennom arbeidet opparbeider en kunnskap om de reelle eier- og ansvarsforholdene som medfører at foreldelse begynner å løpe for eventuelle krav mot de ansvarlige bak ulykkeskipet og de som har assuredt aktørene. I respekt for rettssystemet har vi antatt at rett kunnskap om eier- og ansvarsforholdene – og de sterke indisier som peker på person- og selskapskretsen rundt *SeaEscape Cruises* og *Niels-Erik Lund* som ansvarlig for operasjonene til *Scandinavian Star*, først er kvalitetssikret når de bekreftes av myndighetene.

Når *Oslo Tingrett* konstaterer at erstatningskrav mot *Skuld* er foreldet fordi *Mike Axdal* i flere år har hatt kunnskap som fortsatt avvises av danske myndigheter, så innebærer dette at rettssikkerheten privatiseres og individualiseres. Det bryter med sentrale borgerrettigheter når våre skandinaviske myndigheter ikke makter å sikre effektiv beskyttelse mot kriminelle handlinger: I denne saken knyttet til drift av passasjerskip som ikke er sjødyktig, brannstiftelse og en rekke åpenbare lovbrudd knyttet til handlinger for å tildekke de reelle ansvarsforholdene etter at katastrofen var et faktum.

Dommen i *Oslo Tingrett* bekrefter at tidligere justitsminister *Frank Jensen* ved sin avvising av *Støttegruppen* i 1997 handlet i skadeforvolders interesse. Dommen i *Oslo Tingrett* betyr at skadelidte som hadde samme kunnskap som *Mike Axdal* i 1996 ikke lenger kan fremme krav mot de ansvarlige bak den lovstridige operasjonen av *Scandinavian Star* i april 1990. Dommen fra forrige uke hevder at dokumentasjonen av det reelle eierskapet var så klart dokumentert allerede i 1996 at de skadelidte måtte handle på denne kunnskapen dersom ikke kravet skulle bli foreldet.

Vår respekt for at en offisiell erkjennelse fra myndighetene var den avgjørende og endelige dokumentasjon, står tilbake som en naiv illusjon om en idyllisk rettstilstand som ikke eksisterer i virkeligheten. *Støttegruppen* vil fortsatt hevde at den naturlige forventning til våre egne rettsmyndigheter er at politi og anklagemyndighet er forpliktet til å etterforske og avklare hvem som er skadeforvolder før den skadelidte er forpliktet til å handle på sin kunnskap.

Støttegruppens uttalelse i forbindelse med *Folketingets forepørselsdebatt* den 21. mai 1997 står dermed fast: *Det danske Justitsministeriet* under tidligere statsråd *Frank Jensens* ledelse fungerte som *Scandinavian Star-redernes* mest effektive advokater. *Støttegruppens* oppfordring til nåværende *regime* i det danske *Justitsministerium* er at denne uholdbare status nå endres i retning av å ivareta de *skadelidtes* rettsikkerhet.

Oslo Tingrett mener at det i en erstatningssak i 1996 ville blitt bekreftet at eierforholdet til *Scandinavian Star* den 7. april 1990 var et annet enn det som juni 2005 fortsatt fastholdes av *danske myndigheter*. I den mest alvorlige straffesak *Skandinavia* har sett i fredstid er dette en motsetning som umulig kan opprettholdes.

KONKLUSJON:

1. *Støttegruppen etter Scandinavian Star* opprettholder tidligere oversendt anke i saken
2. *Justitsministeriet* vurderer vedlagte dom fra *Oslo Tingrett* datert 25. mai 2005 i forbindelse med ankebehandlingen. *Støttegruppens* syn på dommens relevans fremkommer av denne henvendelsen
3. Dersom strafferettslige tiltak begrenses av foreldelse, anmodes *Justitsministeriet* å vurdere *politisk* motiverte tiltak som ikke er foreldet. Aktuelt: Opprettelse av *undersøkelsesmyndighet* med mandat knyttet til avklaring av ansvar, årsaksforhold, kvalitet på tidligere granskning og etterforskning

Med vennlig hilsen

STØTTEGRUPPEN ETTER SCANDINAVIAN STAR-ULYKKEN

Jan Harsem, på vegne av styret

Adresse: c/o advokat Harald Stabell
Rosenkrantz gt. 7
0150 Oslo
Tlf: 0045-22 404140

Vedlegg:

- Kopi av dom i Oslo Tingrett 25. mai 2005: Mike Axdal mot Assuranceforeningen Skuld:
http://www.scandinavianstar.no/pdf/433-AvgjoerelseSivilSak_31324490.pdf

Kopi er sendt til:

- Folketinget v/ Erhvervsudvalget og Retsudvalget
- Pressenævnet m/ følgebrev
- Danmarks Radio, norske TV2 og produksjonsselskapet Motlys v/ Sigve Endresen
- Riksadvokaten i Norge
- Justisdepartementet i Norge v/ justisminister Odd Einar Dørum
- Stortinget i Norge v/ Næringskomiteen og Justiskomiteen
- Pressens faglige utvalg i Norge m/ følgebrev
- Offentliggjørelse: Støttegruppens websider: www.scandinavianstar.no